

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 16 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Na stražo!

Volilna pravica je ono sredstvo, s katerim upli-vajo širji ljudski sloji na vladanje države. Samo-umevno je torej, da se sedaj v Avstriji, ko se ima spremeniti dosedanja volilna pravica, peča vsa jav-nost s to zadevo. Le mi spodnještajerski kmetje smo se dosedaj premalo pokazali zaradi te stvari v javnosti, zato pa prihaja iz Dunaja tudi razburljiva vest, da hoče sedanja vlada spodnješta-jerske kmete najbolj prikrajšati pri novi volilni pravici!

Na Štajerskem je po zadnjem ljudskem štetju 1.313.325 prebivalcev. Vlada je določila za Štajer-sko v novem volilnem redu 28 poslancev: Na vsa-kih približno 47.000 prebivalcev bi torej moral priti en poslanec, kajti ministrski predsednik je ven-dar obljubil, da bo splošna volilna pravica enaka. Na Spod. Štajersko, kjer ima slovensko kmečko prebivalstvo pretežno večino in šteje z drugimi mnogoštevilnimi slovenskimi stanovi skupaj 409.531 prebivalcev, bi torej moralo priti 9 poslancev. Ti poslanci bi morali biti tako razdeljeni na slovenske kmečke občine, da je izvolitev vseh 9 poslancev zagotovljena. Zdaj pa izvemo z Dunaja, da hočejo po novi volilni pravici (!) oropati slovensko kmečko ljudstvo kar za 3 mandate in jim dati samo 6 poslancev. Slovenskim kmetom toraj ponuja vlada volilno krivico, namesto volilne pravice! Ali je to enaka volilna pravica, da daje vlada Gornjim in Srednjim Štajercem primeroma več poslancev kakor Spodnjim Štajercem? Ministrski predsednik je govoril potemtakem neresnico, ko je izjavil, da hoče upeljati enako volilno pravico.

Slovenski kmetje ne uvidimo prav nobenega razloga, da bi se nam morala prikrajšati volilna pravica. Zakaj bi se naj nas zapostavljalo? Ker smo kmetje? To so tudi gornje- in srednještajerski kmečki volilci? Ker smo morda manj izobraženi? Povsod je znano, da smo slovenskoštajerski kmetje v izobraženosti nemškim mnogo naprej! To dokazuje tudi število šol! Mi Spodnještajerci imamo nad 270 ljudskih šol, Gornje- in Srednještajerci pa 595, in od teh še jih pripade mnogo mestom in velikim trgom. Ali se nas naj zapostavlja, ker plačujemo manj krvnega davka? Spodnještajerski slovenski fantje napolnjujejo ravno toliko polkov, kakor gornje- in srednještajerski skupaj! In tudi drugi davki so nam odmerjeni po ravno istem merilu kakor vsem drugim kmetom! Iz vsega tega pač sledi, da nam vlada hoče dati samo zaradi tega manj poslancev, ker smo Slovenci. Narodnostni mir in ljubezen nam vlada vedno pridiga, a v takih velevažnih stvareh pa sama kaže sovražnost proti slovenskemu narodu ter vznemirja cel narod!

Slovenski kmetje! Kar vlada namerava z nami storiti, še ni postava, to se še da spremeniti! Vzbu-dite torej vse povsodi svoja politična društva k živ-ljenju in na zborovanjih glasno povzdignite glas za svoje pravice, za enakopravnost z drugimi kmeti v državi. Pokličite med se svoje poslance ter jim resno naložite nalogo, da gotovo varujejo slovenski kmečki stan na Spodnjem Štajerskem vsake krivice. Na stražo, slovenski kmetje, gre se za vaše pravice! Še je čas, potem po toči je prepozno zvoniti!

Politični ogled.

Sprememba volilne pravice. Kmečki stan ima pravico zahtevati, da pri spremembi volilnega reda vlada najbolj upošteva kmečki stan. Vlada mora varovati politično posest kmečkega stanu, ki je imel v dosedanjem zboru večino poslancev, toraj jih mora imeti tudi v bodoče. Kmečki volilni okrajji ne smejo biti manjši (po številu volilcev) kakor mestni, ker kmet ne plačuje samo indirektnih dav-kov, kakor večina meščanov, ampak še zraven tudi direktne. Kmečki stan je ena izmed največjih dav-kih moči v državi, vsled tega mu pristojta tudi v državnem zboru odločilna moč. To našim poslancem v premislek!

Rokodelci na kmetih in novi obrtni za-kon. Rokodelci po mestih se zelo zanimajo za novi obrtni zakon, ki pride kmalu pred državno zbornico v končno sklepanje. Prirejajo shode ter kličejo svoje poslance na nje, da jim priporočajo to in ono v spremembo na vladni predlogi. Rokodelci na kmetih pa nič ne store v svojo korist. Njihovo stališče je povsem različno od rokodelcev po mestih. Mestni rokodelci delajo dan za dnem, kmečki roko-delci pa po leti za silo, njihova doba je zima. Ta-krat delajo tudi s pomočniki. Zato bi se ne smeli obdačevati kakor po mestih. Tudi za kmeta bi bilo dobro, če njegov rokodelec plačuje nič ali pa zelo malo, kajti čim manj stroškov ima rokodelec, tem ceujeji je.

Krščansko delavstvo za volilno pre-osnovo. Dne 6. t. m. so zborovali na Dunaju za-stopniki krščanskih delavcev iz vseh dežel in vseh narodov. Slovence je zastopal naš slavnoznani družbo-slovec g. dr. Krek iz Ljubljane. Zborovalci so izjavili, da hoče krščansko delavstvo z vsemi do-pustnimi in primernimi sredstvi nadaljevati boj v dosego splošne, enake, neposredne in tajne volilne pravice. Ne priznava pa kot primerno sredstvo v dosego tega namena splošno stavko iz političnih

LISTEK.

Za križ in svobodo zlato!

Balkanska povest. Spisal I. V. Starogorski.

(Dalje.)

„Ne dam mu je! Rekel sem mu, kakšna je in da mi jo mora pustiti!“

„Seveda, obljubil je že! Ali ko jo zagleda?!“

Hm, ne vem, kaj bo djal!“

„Račun brez gospodarja! Nobeden je ne bo imel,“ je mrmral Vjeruša.

„Kam idemo sedaj?“ vpraša Turek.

„Lovit vodjo vstašev! Beg gre s svojo četo nanj. Počakamo ga pri Selcih. Po potu si misli narati nekaj blaga.“

„To je nevaren lov, Holuban, pri Alahu! Vstaša lobiti ni mala stvar in naših pade prej cel kup!“

„Beg ima mnogo ljudi. Vrh tega se je pounil nek človek, Glišo po imenu, da mu kaže pot do slaviše. Glavna stvar je, da njega dobimo, drugi e potem razkrope sami!“

III.

Ko so Turki odšli, prilezeta Slaviša in Žarko s svojega skrivališča. Žarko je planil v kočo, da se prepriča na svoje oči o ugrabljenju Kosenke. Videl je Pavloviča mrtvega, nje ni bilo. Toliko, da i zdivil. Grabil se je za glavo in stokal:

„O, jaz bojazljivec! Ganiti se nisem upal, ko so jo ugrabili. Klicala me je morebiti na pomoč, jaz sem pa sedel skrit! Zakaj nisem planil med nje, da bi jo rešil, ali pa sam padel? Oj, Gospod Jezus!“

Slaviša se je trudil, da ga pomiri. Nazadnje mu je nevoljen zaklical:

„Žarko! Za Boga! Ne jadikuj! Ali ni bilo boljše, da sva ostala mirna? Ne udajaj se slepo bolečini, bodi mož! Ako bi planila med nje, pobili bi naju in to tem bolj, ker iščejo tudi najino glavo. Nje bi ne bila rešila. Hrabrost proti večini ne zmaga. Ti bi padel, ona pa bi bila izgubljena za vedno!“

„Slaviša, moja bolelost je presilna. Bolje bi bilo, da bi padel!“

„Ne verjamem, ker vem, da govori obup iz tebe! Ne udaj se mu, prijatelj! Njo rešimo! Glejva, da prideva kar najhitreje do svojih čet in za par dni bo ona zopet pri tebi. Sicer pa moraš pomisliti tudi na svojo domovino. Kar brezmiselno siliti pod nož je greh! Domovina potrebuje hrabrih sinov!“

Žarko se je nekoliko pomiril.

„Daj, Gospod, da se snidemo in jo rešimo!“

„Vjeruša je gotovo ušel in svoj jatagan zasta-vim, da jim napravi zmedo. Znabiti celo reši Ko-senko, predno si je misliti. Poznaš ga!“

Slaviša je tolažil pobratima in mu delal upe. Žarko se je lovil zanje, kakor potapljačji za slam-nate bilke, da se reši. Pomalem se je zopet jelo daniti v njegovi duši in jel je misliti treznejše,

Prilčno v tem času je pa Vjeruša zvedel, kar je bilo zvedeti. Za vodjo vstašev se ni bal, ampak njemu je bilo za to, kako bi roparjem odvedel Kosenko.

Pridržal je konja in se primešal k ostalim. Ne-kateri so šli peš, nekateri jahali.

„Pri bradi Mohameda, kaj praviš, Ali? Mar ni ugrabil lepe devojke?“ reče Vjeruša.

„Lepo, lepo,“ prikima ta, „da bi se je ne branil sam prerok v raj.“

„Bedak, kaj praviš! Prerok ne potrebuje naših žensk,“ pripomni nekdo.

„Alah je velik, ... gotovo ima prerok tam svoj harem z najlepšimi ženami!“

„Naj ima ... tfu ... Če si mi prijatelj, povej mi, kam idemo?“

„Alah ve, da sem ti prijatelj ... ve, da bi ti rad ustregel, ali sam ne vem! Pravijo, da se sni-demo nekje z Osvinbegom in da pojdemo nad Sla-višo, groznega vstaša!“

„Se ga bojiš?“

„Ne bojim se ga! Vendar mi je ljubeše, ako ga ne vidim! Iti nad Slavišo, je toliko, kakor iti vragu v gobec!“

Vjeruša se je nasmejalo —

„Ali bo poveljnik vedno kar sam nosil to žen-sko? Dobro bi bilo, ako bi imeli kje počitek!“

„Prijatelj, dobro bi bilo, dobro! Ali Holuban je slep! Lepa gjurka ga je omamila in ne ve, ali je v raj, ali na zemlji.“

vzrokov, katero so sklenili socialdemokrati, in sicer glede na velike gospodarske pomisleke. Tudi je sedaj v Avstriji splošna stavka nemogoča, ker organizacija delavstva še ni popolna. Glede volilne pravice se je sklenilo: naj se da vsem 24 let starim avstrijskim državljanom moškega spola in sicer: a) v domovinski občini po preteku šest mesecev, b) zunaj domovinske občine po preteku enega leta; vpelje naj se tudi volilna obveznost.

Češki kmetje na delu za svoj list. Časopisje je velika moč, o tem so češki kmetje dobro prepričani in po tem prepričanju tudi ravnajo. V kratkem bodo začeli izdajati kmečki dnevnik, in njihovo sedanje glasilo „Obrana zemelcu“ poroča, da kmečka društva jemljejo celo denar iz posojilnic, da se lahko udeležijo pri tem časnikarskem podjetju. Tudi za naročnike novemu listu skrbijo že sedaj z vso gorečnostjo. Slovenski kmetje, posnemajte!

Poljski kmetje za splošno in enako volilno pravico. V Krakovem (na Poljskem) je bilo dne 14. t. m. veliko kmečko zborovanje, katerega so se udeležili kmetje iz cele Galicije. Deželni poslanec Bojko je imel prvo besedo na zborovanju. Kmetje so se izrekli za splošno, enako, tajno in neposredno volilno pravico ter sklenili, da odpošljejo v to svrhu veliko kmečko odposlanstvo na Dunaj.

Sklic vojaštva proti Ogrski. Ogrski list „Egyetertes“ piše, da je od posebno zaupne strani zvedel, da ima Avstrija izvršene že vse podrobnosti, kako z dvema vojnima zboroma obvladati morebitno ustajo na Ogrskem. Ta dva vojna zbora bodeta sestavljena iz čet vojnih zborov: inomoškega, graškega, dunajskega in praškega. Posebno se je pri sestavi gledalo na to, da so čete zanesljive. Iz inomoškega zbora so izločene vse laške čete, iz praškega bodo samo nemški polki. Največje zaupanje imajo tirolski loveci, ki prvi stopijo na ogrska tla. Tudi železniški vozovi so že označeni. Vse je pripravljeno, da oba zbora v 24 urah moreta prestopiti ogrske meje.

Socialdemokrati in kapital. Dunajsko vodstvo socialdemokracije se je obrnilo do velikih dunajskih kapitalistov, naj bi svoj kapital nalagali v velikih obrtnih podjetjih socialdemokracije, da uničijo tem prej meščanski srednji stan. Socialdemokracija hoče velika podjetja ustanoviti za pekarije, mesarije, žganjarne, kavine primeske, testenine, milarne itd. S tem bo mnogo obrtnikov uničenih. Socialdemokracija in veliki kapital se od dne do dne bolj zblížujeta, zato bodo srednji stanovi morali stati na straži in paziti na svoje sovražnike.

Razne novice.

* Imenovanje. Glavnim učiteljem na c. kr. učiteljskem v Mariboru je imenovan Nemeč dr. Fr. Ibler.

* Osebnosti. Novo imenovani okrajni glavar Ernest pl. Lehman bo dobil okr. glavarstvo v Konjicah. Tamošnji okrajni glavar Marino baron Müller-Hornstein pa pride v Slovenjgradec. Lehman je bil dosedaj vodja okrajnega zastopa-

ker se je bal, da se izda. Ni mu bilo prav, da je bil določen jahati kraj Kosenke. Rad bi opazoval kraje in pot, kolikor se da po noči, tako pa se ni dalo niti to.

Dospeli so v vas Selce. Šli so mirno dalje in speli do poti, ki se je vila med strmimi in obrastlimi skalami. Na desno je bil prostor in ozka pot se je potem razširila v dolinico. Bila je kakor nalašč za skrivališče. Napada se ni bilo bati. Tukaj sta se mislili sestati Holubanova in Osvinbegova četa, da potem skupno ideta v Rudoke planine in ujameta vodjo vstašev, groznega Slaviša.

Turki so postavili šotore in plegli utrujeni. Holuban je dal za Kosenko napraviti šotor zraven svojega.

Holuban je sklenil, kakor se je dogovoril, počakati Osvinbega v tej dolinici, dokler ne pride. Trajalo bo menda kaka dva dni, ker je on zelo hitro dospel na dogovorjeno mesto. Beg pa si hoče prej nabrati še nekaj blaga. Po hrano bo poslal v vasi.

„Tfu...“ je pljunil stari Vjeruša. „Nobene prilike za beg od tod! Skozi straže priti se ne da, ali kali? O, ko bi imel naše sokole tu, ne pomaga vam nobena straža. — Nu, pa pogledjmo, kako je okrog!“

Vjeruša ostane pri straži, da se ji prikupi. Govoril je, kolikor je mogel.

Turki, utrujeni od naglega hoda, so kmalu pospali.

Turki, utrujeni od naglega hoda, so kmalu pospali.

Turki, utrujeni od naglega hoda, so kmalu pospali.

celjskega, katerega je vladal precej po nemškem receptu. Naslednik še ni imenovan.

* Duhovske vesti. V pokoj je stopil g. župnik v Marijini Novisti v gornjegrajskem okraju, Franc Puntnar. Župnija je razpisana do 22. febr. t. l. — Č. g. Fr. Černenšek nastopi župnijo Videm dne 1. maja t. l. Župnija Cirkovce je razpisana do 24. febr. t. l.

* Iz finančne službe. Za razvidnostnega vajenca pri zemljiško davčnem razvidniškem uradu v Celju je imenovan g. Franc Martinc. Finančni konceptni praktikant Alojzij Kavovský je dodeljen davkarji v Konjicah. — V pokoj je stopil davčni oficijal Izidor Horak v Ptuj.

* Naš rojak g. prof. A. Bezenšek, ki služi v Bolgariji, je prestavljen iz Plovdiva v Sofijo ter nastopi svojo službo tam z novim šolskim letom.

* S pošte. Pošta med Sv. Jakobom v Slov. goricah in Št. Iljem v Slovenskih goricah bo vozila po sledečem redu: Odhod iz Št. Ilja ob 8. uri 15 minut, odhod iz Jarenine ob 10. uri, prihod k Sv. Jakobu v Slov. gor. ob 11. uri, odhod od Sv. Jakoba v Slov. gor. ob 3. uri, odhod iz Jarenine ob 4. uri 10 minut, prihod v Šent Ilj ob 5. uri 45 minut. — Poštna nabiralnica se je ustanovila pri Sv. Rupertu nad Laškim, ki bo imela vsak dan zvezo s poštnim uradom v Sv. Juriju ob juž. žel. — Med Sv. Bolfankom pri Središču in Središčem bo od sedaj naprej namesto poštnega sela vozila vsak dan vozna pošta. — Med Framom in Račami se je upeljala namesto poštnega sela vozna pošta, ki bo vozila vsak dan. Med Framom in kolodvorom Rače-Fram bo nosil pošto vsak dan poštni sel.

* Zbirka pravil za politično upravno službo bo začela izdajati c. kr. namestija v Gradcu. Zbirka bo segala do l. 1901 nazaj. Naročnina je začasno proračunjena na pet kron.

* Pozor, rezervisti! Vsi rezervisti stalne vojne in mornarice, ki prestopijo dne 31. decembra l. 1905 v domobranstvo, morajo oddati v januarju svoje vojaške knjižice pri občinskem uradu občine, kjer stanujejo.

* Služba rečnega nadzornika je razpisana na Štajerskem. Prošnje se pošljejo do 31. t. m. na namestnijo v Gradcu. Zabeva se znanje obeh deželnih jezikov, računstva in risanja. Letna plača brez doklad znaša 1000 kron.

* Rudosledstvo. Dovoljenje za rudosledbo v okrajih Maribor, Ptuj, Konjice in Celje je dobil g. Janez Hantich, gozdarski nadzornik v p. v Gradcu.

* Naše drvarje opozarjamo, da naj ne prevzamejo drvarska dela tvrdke S. Balabanoff v Zofiji, ker z lažljivimi obljubami zablja ljudi v Bulgarijo. Na ta način je že prišlo mnogo delavcev v največjo bedo.

Mariborski okraj.

m Poučna predavanja za kmete in delavce v Mariboru. Povsod se s priznanjem pozdravlja namera „Bral. in pevsk. društva Maribor“, da se bodo v njegovih društvenih prostorih v Na-

rodnem domu prirejela odalej naprej poučna predavanja za kmete in delavce. Zato je upati, da bo udeležba tudi vsakokrat prav obilna. Začetek je vselej ob 10. uri predpoldne. Prvo predavanje bo v nedeljo, dne 21. jan. Prednašala bosta potovalni učitelj g. Goričan: Zakaj propada kmečki stan? in prof. g. dr. Poljanec: Nekaj o pitni vodi. Drugo predavanje je dne 28. jan. v istih prostorih. Govorita pa ured. g. dr. Korošec: O združništvu in odvetn. gosp. dr. Pipuš: Temelj ustave. Vstopnine ni nobene, vsakemu je dovoljen prost vstop, in kdor pride, bo dobrodošel. Predavanja bodo strogo znanstvena in nepristranska, zato lahko obiskuje predavanja vsakdo, najsi bo kakšnegakoli političnega mišljenja!

m Št. Ilj v Slov. gor. „Slovensko društvo“ priredi prihodnjo nedeljo, dne 21. t. m. po večernicah pri g. Celcerju politično zborovanje. Govorili bodo gg. držav. in dež. poslanec Franc Robič, veleposestnik Fr. Thaler in kaplan J. Ranter. Ker sedaj stoji volilno vprašanje v ospredju političnega zanimanja, se bo govorilo tudi o tem, in zato upamo, da ne bo zavednega Slovence, ki bi na tem zborovanju manjkal. Priti sme vsakdo, vstop je dovoljen vsem. Pričakujemo tudi naših vrlih sosedov iz Jarenine, Kungote, Sv. Jakoba, Spielfelda itd.

m Hoče pri Mariboru. „Slovensko društvo“ priredi v Hočah dne 28. jan. politično zborovanje po rani sv. maši pri g. Rojku. Vse zavedne Slovence iz Hoč in sosednih župnij prosimo, da si to nedeljo določijo za udeležbo tega zborovanja!

m Maribor. Občinski svet je dovolil „Südmarki“ 300 K podpore. Enako svoto so tudi lansko leto izvrgli v enak namen. Mesto ima toliko dolga, da se mestni očetje sami ne spoznajo, a vendar podpirajo taka društva, samo, da pokažejo svoje zagrizeno sovražstvo do Slovencev. Sedaj rabijo 150000 kron za odkup hiš, kjer bo stal nov most. Pred leti so zidali klavnico, o kateri se sedaj ne vedo, koliko stane! Res vzorno gospodarstvo! — Cena špehu in krompirju je bila zadnjo soboto na mariborskem trgu zelo visoka. Bilo je tudi mnogo ogrskega špeha na ponudbo. — Slovenski gledališki odbor priredi dne 2. februarja v spomin Linhartove stoletnice „Županova Mica“. — V Bismarkovi ulici stanujoči major v p. Fric Albrecht se je dne 12. t. m. ustrelil. Star je bil 64 let. — V stanovanju trgovca Martinca v Gosposki ulici se je utihotapil pekovski pomočnik Martin Vauhnik, doma na Gornji Polskavi. Skril se je pod posteljo, kjer so ga pa opazili. Poklicani policaj ga je izvelkel izpod postelje in vtaknil v luknjo. Fant je še le komaj 18 let star in vendar je že imel večkrat sodnijo opraviti. — Urednika nemškega lista „Marburger Nachrichten“ Euglerja

Kosenka ni mogla spati. Klečala je in molila. — Kako pa naj bo mirna sredi razbojnikov, vjeta, odtrgana od ljubljenega ženina — umorjen ded! Vse to ji je vstajalo pred očmi. Ni se mogla premagovati več. Solze so ji jele kapljati iz lepih oči doli na tla. Kakor bi odprlo peklo vse nesreče, tako je planilo na njo nenadoma — nepripravljeno. Brezskrbno so ji tekli dnevi do sinoči, ko je vstala nevihta. In sedaj je kar udarjalo po nji, udarec za udarcem in več skupaj. In to že v nekoliko urah! Kaj še vse pride? Ta misel ji je težila dušo in stiskala srce.

„O, Gospod Jezus,“ je tiho ihtela. „Ako skušam svojo vztrajnost, daj da skušnjo srečno prestojim in reši me iz teh rok!... Sveta Devica, podpiraj mojo prošnjo!...“

„Amen,“ je rekel nekdo tiho.

Dekle se zgane.

„Kosenka, ako si oblečena, pridi hitro in tiho sem. Pa tiho... Vse spi. Jaz sem Vjeruša.“

Starec je prelazil vse ležišče in poslušal, če vsi spe. Ko se je prepričal, da sanjajo že vsi o rajnu preroka Mohameda, je šel h Kosenki.

Deklica je zatrepetala in up ji je zažarel. „Marija, pod Tvojo pomoč bežimo...“ šla je rablo iz šotora.

„Počeni za skalo! Treba največje pozornosti in spretnosti!“

Ona stori.

„Tako! Sedaj pa za mano, kakor mene vidiš“